

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **H. X. W.**, zastoupený Mgr. Josefem Balínem, LL.M., advokátem se sídlem Františkánská 120/7, Plzeň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 9. 2019, čj. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 2. 2021, čj. 16 Ad 94/2019-160,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Josefu Balínovi, LL.M., advokátovi se sídlem Františkánská 120/7, Plzeň, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **3 146 Kč**, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 6. 2019, čj. X, nepřiznala žalobci invalidní důchod, neboť pracovní schopnost žalobce poklesla pouze o 20 %, přičemž podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti

nejméně o 35 %. V záhlaví uvedeným rozhodnutím žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila své prvostupňové rozhodnutí.

[2] Rozhodnutí žalované napadl žalobce žalobou. Namítl, že posudkový lékař nezjistil aktuální zdravotní stav, nevyšetřil jej a vycházel pouze z několika lékařských zpráv, které neutváří přesný přehled o zdravotním stavu. Posudkový lékař se nevyjádřil ani ke zhoršení zdravotního stavu, které vyplývá z RTG vyšetření. Dále poukázal na zhoršení svého psychického stavu. Z rozhodnutí není zřejmé, proč jeho praceschopnost poklesla jen o 20 %. Lékařský posudek označil za nesrozumitelný. Posudkoví lékaři nepostupovali nezávisle, ale „*ruka ruku myje*“.

[3] Krajský soud v Plzni v záhlaví označeným rozsudkem žalobu zamítl. Za účelem posouzení zdravotního stavu žalobce si vyžádal posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“) v Plzni. Z něj vyplynulo, že pracovní schopnost žalobce k datu vydání žalobou napadeného rozhodnutí poklesla o 30 %, a proto se v jeho případě nejedná o invaliditu. Jelikož žalobce proti tomuto posudku vznesl námitky, vyžádal si krajský soud srovnávací posudek PK MPSV v Českých Budějovicích. V něm PK MPSV postižení žalobce zařadila pod odlišnou položku v rámci přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Setrvala nicméně na závěru, že jeho pracovní schopnost poklesla o 30 %. Posudky (zejména ten srovnávací) odpovídají na námitky žalobce a srozumitelně a podrobně hodnotí jak jeho zdravotní stav, tak obsah lékařských zpráv, které byly podkladem hodnocení. Zdravotní stav žalobce byl hodnocen několika lékaři, žalobce byl i osobně vyšetřen. Nevznikly tedy žádné objektivní pochybnosti o úplnosti či odborné úrovni posudku. Ty nezakládají ani námitky podjatosti vůči členům posudkových komisí, které byly zamítnuty postupem podle § 14 správního řádu. Jestliže žalobce zpochybňoval konstatování PK MPSV, podle které byla věc konzultována i s jeho ošetřující psychiatrickou, bylo na něm, aby navrhl a předložil důkaz opaku, což neučinil.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[4] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. V ní stejně jako v řadě dalších obsáhlých podání, které soud od stěžovatele následně obdržel, stěžovatel nesouhlasí se závěry posudkových hodnocení, resp. s průběhem správního a soudního řízení. Krajský soud podle něj nepřipustně odkazoval na rozsudky v jiných věcech, které jsou irelevantní, protože se netýkají této věci. Pro právně nevzdělaného účastníka není rozsudek srozumitelný. Soudce navíc v této věci při jednání uvedl, že věc nemůže skončit jinak než související věc vedená u krajského soudu pod sp. zn. 16 Ad 28/2020. Na základě toho má stěžovatel za to, že soudce, který ve věci rozhodoval, není nezávislý. Krajský soud stěžovateli ani neodpověděl na jeho žádost ze dne 25. 1. 2021 o odložení vydání rozhodnutí z důvodu, že v době nouzového stavu nemá dostatek času na obstarání důkazů do jednání nařízeného na 18. 2. 2021. Soud proto měl zohlednit i důkazy předložené po tomto datu.

[5] Nejvyšší správní soud poté stěžovateli ustanovil zástupce, jenž kasační stížnost doplnil. Rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalované označil za nepřezkoumatelné. Dále stěžovatel namítl, že sice jeho zdravotní stav byl posuzován posudkovými komisemi,

pokračování

nicméně vyšetření probíhala opakovaně bez jeho účasti (konkrétně ve dnech 25. 8. 2020 a 11. 1. 2021). Bez osobního vyšetření však nebylo možné správně stanovit lékařskou diagnózu. Stěžovatel dále uvedl, že krajský soud hodnotil jako důkazy pouze posudky posudkových komisí získané v soudním řízení. To však nebylo správné. Krajský soud se neměl omezit jen na určitou část důkazního materiálu a zbylé důkazy ponechat stranou. Posudkové komise totiž nesprávně posoudily stěžovatelův zdravotní stav. Krajský soud se navíc nezabýval odchylnými závěry posudku obou posudkových komisí.

[6] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhla, aby ji Nejvyšší správní soud zamítl. Podotkla, že chápe pohnutky stěžovatele. Pokud ale dosavadní řízení nenaplnilo jeho subjektivní očekávání, neznamená to ještě, že je nesprávné či v rozporu se zákonem. Nemá důvod pochybovat o objektivitě a zákonnosti napadeného rozsudku a s jeho závěry se ztotožňuje.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud předesílá, že při posouzení dané věci vyšel mimo jiné ze svého nedávného rozsudku ze dne 17. 8. 2022, čj. 10 Ads 110/2021-87, vydaného ve věci stěžovatelovy jiné žádosti o invalidní důchod. V ní se soud zabýval v zásadě totožnými otázkami, jako v této věci (hodnocení zdravotního stavu stěžovatele ze strany PK MPSV bylo v obou věcech shodné). Ostatně i stěžovatel označuje ve svých podáních tato dvě související řízení poměrně přiléhavě za „dvojčata“. Nejvyšší správní soud neshledal důvod, aby se nyní v jádru věci odchyloval od závěrů, které již učinil v daném rozsudku.

[10] Nejprve se Nejvyšší správní soud i zde zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Shledal, že rozsudek netrpí vadami, které podle judikatury zakládají nepřezkoumatelnost. Krajský soud se vypořádal se všemi žalobními námitkami, jednotlivě je posoudil a v dostatečném rozsahu, přehledně, logicky a srozumitelně své závěry zdůvodnil. Za vadu napadeného rozsudku nelze považovat ani to, že v něm krajský soud odkazoval na dřívější rozsudky Nejvyššího správního soudu, v nichž byly posuzovány otázky, jimiž se v napadeném rozsudku zabýval. Tyto odkazy nezpůsobují nesrozumitelnost napadeného rozsudku. Zřetelně z něj plyne, k jakým závěrům krajský soud dospěl a na základě jakých důvodů. Skutečnost, že stěžovatel se závěry krajského soudu nesouhlasí, nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku pro nepřezkoumatelnost (viz rozsudky NSS ze dne 12. 11. 2013, čj. 2 As 47/2013-30, či ze dne 29. 4. 2010, čj. 8 As 11/2010-163). Z obdobných důvodů nelze považovat za nepřezkoumatelné ani rozhodnutí žalované.

[11] Vedle toho stěžovatel namítl, že ve věci nerozhodoval nezávislý soudce, neboť deklaroval, že ve věci rozhodne shodně jako v související věci sp. zn. 16 Ad 28/2020

(přezkumem daného rozsudku se NSS zabýval právě pod výše uvedenou sp. zn. 10 Ads 110/2021). Ani tato námitka není důvodná. Z hlediska obsahu ji lze podřadit pod důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. spočívající v tom, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce. V obecné rovině platí, že *důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech* (viz rozsudky NSS ze dne 2. 12. 2021, čj. 8 As 235/2019-45, bod 10, ze dne 19. 4. 2022, čj. 9 As 62/2021-74, bod 24, nebo usnesení ze dne 9. 12. 2021, čj. Nao 253/2021-52). Jestliže soudce v této věci při jednání již předem avizoval, že neshledává důvod, aby se s ohledem na totožnost obou věcí odchyloval od závěrů učiněných v dřívějším rozsudku, nelze v tom spatřovat důvod pro jeho vyloučení z rozhodování této věci. Naopak takový postup napomáhá naplnit zásadu předvídatelnosti soudního rozhodování a umožňuje účastníkům uplatnit před vydáním rozhodnutí argumenty, jimiž soud mohou přesvědčit o odlišnosti obou věcí a nutnosti jejich rozdílného posouzení.

[12] Důvodnou neshledává soud ani námitku poukazující na to, že krajský soud stěžovateli neodpověděl na jeho žádost o odročení jednání z důvodu, aby si mohl opatřit další důkazy. Nejvyšší správní soud ověřil z předloženého spisu krajského soudu, že stěžovatel v podání ze dne 25. 1. 2021 skutečně z tohoto důvodu žádal o „*odložení rozhodnutí při jednání plánovaném na 18. 2. 2021*“. Na tuto žádost krajský soud sice výslovně nereagoval, nicméně dne 5. 2. 2021 stěžovateli odeslal a doručil předvolání na uvedené jednání, z čehož zřetelně plyne, že žádosti nevyhověl. Nad rámec toho lze pouze dodat, že stěžovatel žádost zaslal takřka měsíc před jednáním, což lze považovat za dostatečnou dobu k tomu, aby uplatnil případné další důkazní návrhy (což ostatně mohl učinit i při jednání). Tím spíše, že v dané době již řízení probíhalo více než rok. Co se týče požadavku na zohlednění listin zaslaných soudu po 18. 2. 2021, lze odkázat na odůvodnění napadeného rozsudku, ve kterém krajský soud správně vyložil, že je nelze z povahy věci zohlednit, jestliže byly soudu zaslány teprve po vyhlášení napadeného rozsudku (před jeho písemným vyhotovením).

[13] Jak již bylo výše uvedeno, jádrem stěžovatelových námitek se již Nejvyšší správní soud zabýval ve věci sp. zn. 10 Ads 110/2021. Soud proto považuje proto za dostačující, jestliže na tomto místě pouze v krátkosti zrekapituluje relevantní nosné závěry a v podrobnostech na daný rozsudek, s jehož závěry je stěžovatel již seznámen, odkáže (včetně odkazů na citovanou judikaturu NSS týkající se zjišťování skutkového stavu, resp. povahy posudků v řízeních ve věcech invalidních důchodů).

[14] Nejvyšší správní soud především zdůrazňuje, že ve věci stěžovatele byly pořízeny celkem čtyři posudky posudkových lékařů, resp. posudkových komisí (dva ve správním řízení a dva v řízení před krajským soudem). Ani jeden posudek nedospěl k závěru, že by pokles stěžovatelovy pracovní schopnosti dosáhl alespoň 35 %. Nejvyšší správní soud připomněl, že je to především krajský soud, který je povolán zhodnotit napadené správní rozhodnutí v tzv. plné jurisdikci, včetně otázek skutkových, o nichž si sám učiní úsudek. Zásah ze strany Nejvyššího správního soudu je v tomto ohledu výjimečný a omezuje se zpravidla na vady řízení a dokazování ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srov. rozsudky NSS ze dne 1. 3. 2017, čj. 6 As 256/2016-79, či ze dne 13. 5. 2020, čj. 6 Afs 7/2020-52). Nejvyšší správní soud má tedy v řízení o kasační stížnosti zasahovat

pokračování

do hodnocení skutkových otázek, které provedl krajský soud, pouze tehdy, bylo-li řízení před krajským soudem zatíženo vadou.

[15] K takové situaci však v posuzované věci nedošlo. Krajský soud v řízení nechal vyhotovit posudek posudkové komise MPSV tak, jak mu v takových řízeních zákon ukládá. Pro vyloučení pochybností pak pořídil i srovnávací posudek. Ani ten však nedospěl k závěru, že stěžovatelovy zdravotní obtíže dosáhly takové závažnosti, aby mu bylo možné přiznat invalidní důchod. Posouzení krajského soudu odpovídá ustálené rozhodovací praxi a Nejvyšší správní soud k němu nemá výhrady, které by odůvodnily, aby se znovu sám, jako již několikrát orgán v pořadí, v detailu zabýval jednotlivými stěžovatelovými výhradami proti postupu posudkových komisí, resp. žalované či krajského soudu.

[16] Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem v tom, že posudky, které byly v řízeních pořízeny, prokázaly, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatele není natolik nepříznivý, aby odůvodnil přiznání invalidního důchodu alespoň v prvním stupni. Na tom nemůže nic změnit ani fakt, že se krajský soud výslovně nevypořádal s údajnými odchýlnými závěry posudků obou PK MPSV. PK MPSV z Plzně označila za rozhodující příčinu stěžovatelova zdravotního postižení středně těžké funkční postižení bederní páteře podle kapitoly XIII., oddílu E, položky 1c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity na spodní hranici, tedy v rozsahu 30 %. Na druhé straně PK MPSV z Českých Budějovic byla toho názoru, že stěžovatelovo rozhodující zdravotní postižení je o něco méně závažné. Hodnotila je proto podle kapitoly XIII, oddílu E, položky 1b téhož předpisu, a to na horní hranici, tedy v rozsahu 20% poklesu pracovní schopnosti. K tomu přibýlo navýšení o deset procentních bodů podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity. Obě posudkové komise tedy dospěly shodně k závěru, že pokles stěžovatelovy pracovní schopnosti dosahuje 30 %.

[17] V tom, že každá posudková komise podřadila stěžovatelovo zdravotní postižení do jiné, avšak bezprostředně sousedící položky ve stejné kapitole i oddílu, nelze shledat odchylnost, která by měla význam pro posouzení věci (navíc v situaci, kdy oba posudky dospěly shodně k závěru o 30% poklesu stěžovatelovy pracovní schopnosti). O případ, kdy by soud musel věnovat odchylce v posudkových závěrech pozornost, by se mohlo jednat například tehdy, pokud by každá posudková komise považovala za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zcela jiné zdravotní postižení. Zde je však zcela zjevné, že obě posudkové komise byly zajedno v tom, že stěžovatel trpí především postižením bederní páteře. Ani jedna z nich však nedospěla k závěru, že by toto zdravotní postižení přivodilo stěžovateli takový pokles pracovní schopnosti, jenž by dosahoval úrovně invalidity alespoň v prvním stupni. Nejvyšší správní soud pro úplnost podotýká, že zvýšit procentní hodnocení podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity lze pouze v případě, kdy posudková komise hodnotí zdravotní postižení na horní hranici položky. Nebylo tedy možné, aby své hodnocení takto zvýšila PK MPSV z Plzně, která stěžovatelovo zdravotní postižení posuzovala na spodní hranici zvolené položky. Ani tak tedy stěžovatel nemohl dosáhnout na kýženou hranici 35 % poklesu pracovní schopnosti.

[18] Stěžovatel v kasační stížnosti dále namítá, že jej posudkové komise při jednáních ve dnech 25. 8. 2020 a 11. 1. 2021 nevyšetřily. Toto stěžovatelovo tvrzení ale zcela neodpovídá tomu, co v nyní projednávané věci plyne ze spisu krajského soudu, resp. z odůvodnění napadeného rozsudku (viz jeho bod 15.). Zatímco jednání PK MPSV v Českých Budějovicích se stěžovatel skutečně neúčastnil (tedy ani nebyl vyšetřen), z posudku PK MPSV v Plzni plyne, že při jejím jednání stěžovatel byl vyšetřen neurologem, přičemž PK MPSV si pro účely posouzení zdravotního stavu vyžádala také provedení magnetické rezonance, kterou stěžovatel podstoupil dne 4. 8. 2020. Ani kdyby však stěžovatel nebyl žádnou z PK MPSV osobně vyšetřen, nepředstavovalo by to samo o sobě zásadní pochybení. Žádný právní předpis totiž nestanoví povinnost vždy nutně provést zjišťovací lékařskou prohlídku pro účely posouzení žádosti o invalidní důchod (viz rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2012, čj. 4 Ads 65/2012-21). Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení totiž v § 8 odst. 2 dává správnímu orgánu, který je příslušný k posouzení žádosti, možnost o zjišťovací lékařskou prohlídku požádat. Jedná se však pouze o možnost, kterou žalovaná, posudkoví lékaři či posudková komise mají (viz rozsudek NSS ze dne 20. 6. 2012, čj. 6 Ads 21/2012-30, bod 14).

[19] Důvodná není ani kasační námitka, podle níž krajský soud v řízení nezohlednil jiné důkazy než posudky posudkových komisí MPSV pořízené v řízení před soudem. Je pravdou, že tento důkaz bývá v řízeních o dávkách podmíněných nepříznivým zdravotním stavem zpravidla důkazem rozhodujícím; krajský soud však v odůvodnění rozsudku provázal závěry posudkových komisí MPSV s posudkovými závěry pořízenými ve správním řízení. Podstatné přitom je, že ani jeden ze čtyř lékařských posudků nehodnotil pokles stěžovatelovy pracovní schopnosti v takové intenzitě, jež by vedla k přiznání invalidity alespoň v prvním stupni. V bodech 16 a 17 napadeného rozsudku krajský soud také přezkoumatelně vyložil, proč nepovažoval za nutné provádět další dokazování.

[20] Nejvyšší správní soud stěžovatelovým námitkám nepřisvědčil, a kasační stížnost proto zamítl. Tím soud nijak nezlehčuje stěžovatelovy zdravotní obtíže ani nezpochybňuje fakt, že jeho zdravotní stav je dlouhodobě nepříznivý. V průběhu správního řízení ani v řízení před krajským soudem se však neprokázalo, že stěžovatelovy zdravotní obtíže v době vydání rozhodnutí žalované dosahovaly závažnosti invalidity v jakémkoli stupni.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[22] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Žalované, která byla ve věci úspěšná, nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů její běžné úřední činnosti, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[23] Zástupci, kterého Nejvyšší správní soud pro řízení o kasační stížnosti stěžovateli ustanovil usnesením ze dne 21. 5. 2021, čj. 8 Ads 134/2021-127, hradí hotové výdaje

pokračování

a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovený zástupce svou odměnu nevyčíslil, přestože k tomu byl při svém ustanovení soudem vyzván a současně byl i poučen, že soud bude jinak při rozhodování o odměně vycházet z úkonů, které plynou ze spisu. Z něj vyplynulo, že ustanovený zástupce provedl ve věci dva úkony právní služby spočívající v doplnění kasační stížnosti a vyjádření k otázce včasnosti kasační stížnosti na základě výzvy Nejvyššího správního soudu (§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif]. Za každý z úkonů právní služby náleží zástupci mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč (§ 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3 advokátního tarifu), která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý z úkonů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), což činí dohromady 2 600 Kč. Zástupce je plátcem DPH, proto mu rovněž náleží náhrada ve výši 21 % z uvedené částky, tj. 546 Kč. Celkem odměna činí 3 146 Kč. Tato částka bude zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. srpna 2022

Milan Podhrázský
předseda senátu